

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

01 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache,

Judecători – Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti, Nadejda Toma, Petru Moraru,

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de inculpatul Vatamaniuc Vitali, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Drochia din 13 aprilie 2016 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 15 iunie 2016, în cauza penală în privința lui

Vatamaniuc Vitali Leonid, născut la 16.03.1974, originar și domiciliat în sat. Dominteni, r-nul Drochia.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 15.07.2014 – 13.04.2016 (prima instanță);

2. 13.05.2016 – 15.06.2016 (instanța de apel);

3. 12.09.2016 – 01.11.2016 (instanța de recurs ordinar).

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia din 13 aprilie 2016, inculpatul Vatamaniuc Vitali a fost condamnat:

- în baza art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal la 4 ani închisoare în penitenciar de tip închis;

- în baza art. 192 alin. (1) Cod penal la 1 an și 6 luni închisoare în penitenciar de tip închis;

- în baza art. 179 alin. (2) Cod penal la 2 ani închisoare în penitenciar de tip închis.

Conform art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor, lui Vatamaniuc Vitali i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 5 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

S-a încasat de la Vatamaniuc Vitali în beneficiul lui Dubina Raisa prejudiciul material în sumă de 5000 lei și în beneficiul lui Șmigon Vitali prejudiciul material în sumă de 900 lei.

2. Pentru a se pronunța, instanța de fond a constatat că, Vatamaniuc Vitali într-o perioadă nestabilă de timp a lunii decembrie 2013, deteriorând ușa de la intrare, a pătruns pe ascuns în casa de locuit a cet. Dubina R., locuitoare a sat. Dominteni, r-nul Drochia, de unde a sustras pe ascuns 300 kg. de grăunțe, costul unui kg. fiind de 2,50 lei, costul total 750 lei, un încărcător pentru acumulator în valoare de 1500 lei, trei litri

de ulei de floarea soarelui în valoare totală de 45 lei, un vas confecționat din masă plastică în sumă de 50 lei, în continuare, deteriorând ușa de la intrare, a pătruns în beciul gospodăriei, de unde a sustras 50 borcane de sticlă cu capacitatea de 3 litri, costul unui borcan fiind de 10 lei, în sumă totală de 500 lei, 10 borcane cu dulceață cu capacitatea de 1 litru în valoare totală de 350 lei, trei anvelope în complet cu jante în valoare totală de 5400 lei, cu care a dispărut de la locul infracțiunii, astfel cauzându-i părții vătămate un prejudiciu considerabil în sumă totală de 8595 lei.

Tot el, la data de 12.04.2014, în jurul orei 14.00, fiind în stare de ebrietate alcoolică, în timp ce se deplasa împreună cu cet. Șmigon V., pe un drum al sat. Dominteni, r-nul. Drochia, i-a sustras pe ascuns din buzunarul scurtei bani în sumă de 900 lei.

Tot el, la data de 01.05.2014, încălcând relațiile sociale privind realizarea dreptului persoanei la inviolabilitatea domiciliului, consemnat în art. 29 din Constituția R. Moldova, fiind în stare de ebrietate alcoolică, a pătruns și rămas ilegal în gospodăria cet. Dubina R., situată în sat. Dominteni, r-nul Drochia, unde a înjurat-o și a amenințat-o cu răfuiala fizică, iar la cerințele ei de a părăsi domiciliul, a refuzat categoric.

3. Sentința a fost atacată cu apel de inculpat, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 192 alin. (1) Cod penal, deoarece nu au fost prezentate probe ce ar dovedi vinovăția sa în comiterea infracțiunii, sentința de condamnare fiind bazată doar pe declarațiile părții vătămate și a martorului Vizitiu V., care este concubina părții vătămate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 15 iunie 2016, pronunțată integral la 06 iulie 2016, apelul declarat de inculpat a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței.

4.1. Instanța a menționat, că prima instanță a apreciat probele prin prisma art. 101 Cod procedură penală și just a stabilit vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor imputate și anume prin declarațiile părților vătămate, ale martorilor, cât și prin materialele cauzei, iar motivele invocate în apel nu și-au găsit confirmare, fiind neîntemeiate.

Colegiul a considerat corectă concluzia instanței de fond referitoare la vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii de pungășie, iar probele combat argumentele inculpatului, precum că învinuirea înaintată și starea de fapt constatată de prima instanță nu și-a găsit confirmare în cadrul cercetării judecătorești.

La individualizarea pedepsei, instanța de apel a conchis că, de către instanța de fond s-a dat deplină eficiență prevederilor art. 16, 61, 75, 82 Cod penal, astfel stabilindu-i inculpatului o pedeapsă echitabilă pentru faptele comise sub formă de închisoare.

5. Prin încheierea vicepreședintelui Colegiului penal din 29 iulie 2016, a fost restituită cererea de recurs înaintată de inculpat la 28.07.2016, pentru înlăturarea neajunsurilor, fiindu-i acordat un termen de 30 de zile.

6. Hotărârile judecătorești sînt atacate cu recurs ordinar de inculpat la 10 august 2016, prin intermediul oficiului poștal, care solicită casarea acestora, cu pronunțarea unei hotărâri echitabile, din motiv că în dosar nu există probe ce demonstrează vinovăția sa în comiterea infracțiunii de pungășie, nu a sustras de la Șmigon V. suma de 900 lei, condamnarea fiind bazată doar pe declarațiile părții vătămate și ale martorului Vizitiu V., care este concubina părții vătămate.

Recurentul mai invocă că a fost maltratată de către polițiști întru recunoașterea vinovăției în comiterea infracțiunilor.

7. Procurorul a depus referință asupra recursului, solicitând declararea inadmisibilității acestuia, din motiv că nu îndeplinește cerințele de conținut, prevăzute în art. 430 Cod de procedură penală.

8. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să admită recursul, cu casarea totală sau parțială a hotărârii atacate și cu dispunerea rejudecării de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Or, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze parțial, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale.

Potrivit prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, o hotărâre a instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept comisă de instanțele de fond și de apel, în cazul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În acest sens Colegiul penal menționează, că temeiul de recurs - „*hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția*”, poate fi aplicat în cazul când nu s-a motivat întemeiat hotărârea judecătorească. Este necesar ca hotărârile pronunțate să fie motivate atât în fapt, cât și în drept. Obligația motivării hotărârilor judecătorești este cuprinsă în dispozițiile art. 385-388, 394, 415-417 Cod de procedură penală. Astfel, necesită de avut în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare, iar nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

La fel, conform art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, însă fără a înrăutăți situația apelantului.

În acest context, Colegiul penal subliniază prevederile art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, conform cărora toate probele administrate în cauză trebuie să se verifice sub toate aspectele, complet și obiectiv, iar ulterior, analizate în coroborarea lor din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității informației ce o conțin.

Având în vedere prevederile legale enunțate, Colegiul conchide că instanța de apel nu s-a conformat acestora la judecarea apelului și încălcarea lor impune casarea deciziei pronunțate.

Astfel, Colegiul penal remarcă, că pe parcursul judecării cauzei în prima instanță, în ordine de apel și recurs, inculpatul a invocat faptul maltratării sale pe parcursul urmăririi penale din partea polițiștilor, cu scopul de a recunoaște vinovăția în comiterea infracțiunilor imputate (vol. 2, f.d. 74; 119-verso). Cu toate acestea nici instanța de fond, nici cea de apel nu au întreprins toate măsurile necesare în vederea verificării acestor declarații, ce au importanță pentru justa soluționare a cauzei.

Colegiul penal relevă, că potrivit art. 12, 13 al Convenției împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante din 10 decembrie

1984, la care Republica Moldova a aderat, fiecare stat parte va lua măsuri pentru ca autoritățile sale competente să procedeze imediat la o anchetă imparțială, ori de câte ori există motive întemeiate de a crede că pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa a fost comis un act de tortură. Fiecare stat parte va lua măsuri pentru ca orice persoană care pretinde că a fost supusă torturii pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa să aibă dreptul de a prezenta o plângere în fața autorităților competente a statului respectiv, care vor proceda imediat, în mod imparțial, la examinarea cazului.

În cazul în care o persoană face o afirmație precum că, aflându-se în custodia poliției sau altor agenți similari ai statului, a suferit un tratament cu încălcarea art. 3 CEDO, norma respectivă, coroborată cu obligația generală a statului conform art. 1 din Convenție „*de a recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite... în Convenție*”, solicită implicit că ar trebui să existe o investigație oficială eficientă. Această anchetă trebuie să fie în stare să conducă la identificarea și pedepsirea vinovaților.

Investigația cu privire la alegații serioase privind maltratarea trebuie să fie completă. Aceasta presupune că autoritățile întotdeauna trebuie să facă o încercare serioasă de a afla ce s-a întâmplat și nu ar trebui să se bazeze pe concluzii pripite și nefondate pentru a finisa investigația sau să-și aprobe deciziile în temeiul lor.

Prevederile menționate își găsesc reflectare și în legislația procesual penală națională, conform căreia în desfășurarea procesului penal, nimeni nu poate fi supus la tortură sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante (art. 10 alin. (3) CPP) și orice declarație, plângere sau alte informații ce oferă temei de a presupune că persoana a fost supusă acțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant urmează a fi examinate de către procuror, în conformitate cu art. 274 alin. (3/1) Cod de procedură penală (art. 262 alin. (4/1) CPP).

Prin urmare, Colegiul penal lărgit, ținând cont de cele relatate, menționează că în cazul când în fața primei instanțe și în instanța de apel inculpatul a înaintat versiunea privind maltratarea sa, acestea urmează să discute în ședință și să pună în sarcina procurorului, ca organ abilitat cu drept de verificare a unor asemenea declarații, să inițieze o procedură de examinare a lor, concluzia asupra cărora să fie prezentată instanței. Instanța de apel nu a solicitat verificarea declarațiilor inculpatului, aceste circumstanțe urmau a se verifica în faza judecării apelului, în care, la fel, se susțineau declarațiile de maltratare, însă, nu a întreprins măsurile respective (vol. 2, f.d. 119).

Colegiul penal relevă, că hotărârile judecătorești trebuie să fie motivate, instanța este obligată să-și motiveze hotărârea, fapt care rezultă din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, iar lipsa motivării unei decizii judiciare poate pune în pericol dreptul la un proces echitabil.

În viziunea Colegiului, erorile procesuale admise de către instanța de apel cad sub incidența prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesuale penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

Încălcările enunțate determină Colegiul penal să concluzioneze asupra necesității de a casa total decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel se va conduce de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, va ține cont de argumentele formulate în apel, recurs și de cele expuse în prezenta decizie, cât și de prevederile art. 262 alin. (4/1) Cod de procedură penală, va aprecia probele în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală și va pronunța o hotărâre legală și întemeiată conform art. 414, 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de inculpatul Vatamaniuc Vitali, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 15 iunie 2016, în cauza penală în privința lui *Vatamaniuc Vitali Leonid* și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 25 noiembrie 2016.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Nadejda Toma

Petru Moraru